

РІВЕНЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПОТЕНЦІАЛУ У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ

У статті визначена ролі рівня використання інформаційних систем у сукупності потенціалів корпорації з огляду на удосконалення корпоративного управління. Здійснено аналіз базових законодавчих та наукових підходів до визначення категорії “корпоративне управління”. Запропоновано доповнити та модифікувати загальноприйнятий перелік видів та підвидів потенціалів підприємства. Визначено роль потенціалу рівня використання інформаційних систем у корпоративному управлінні. Запропоновано ключові характеристики запропонованого підвиду потенціалу. Розроблено систему базових принципів використання інформаційних систем як потенціалу.

Ключові слова: корпоративне управління, потенціал, інформаційні системи.

O. M. ANISIMOVA, D. O. ANISIMOV
Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia

THE LEVEL OF THE INFORMATION SYSTEMS USE AS AN IMPORTANT COMPOSITION OF POTENTIAL IN CORPORATE GOVERNANCE

Abstract – The purpose of the work is to determine the role of the level of use of information systems in the aggregate of the potential of the corporation in view of improving corporate governance. The analysis of basic legislative and scientific approaches to the definition of the category “corporate governance” is analyzed. It is proposed to supplement and modify the generally accepted list of types and subspecies of the potential of the enterprise. The role of the level of use of information systems in the corporate management is determined. The key characteristics of the proposed subspecies of potential are proposed. The system of basic principles of the use of information systems as a potential is developed. Changing the dominant in shaping the potential of the corporation with shifting emphasis on increasing the use of information systems will enhance the effectiveness of corporate governance.

Key words: corporate management, potential, information systems

Постановка проблеми. В основі формування стратегії управління будь-якою корпорацією лежить всебічно обґрунтоване планування всіх видів управлінських заходів. Найбільш актуальними з цих заходів є максимально ефективне використання повного спектру потенціалів корпорації. А у сучасних умовах підвищеної нестабільності господарської сфери оперативність реагування на інформаційні масиви, зокрема шляхом активізації використання інформаційних систем є нагальним питанням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В сучасних вітчизняних джерелах питанню корпоративного управління приділяється достатньо уваги [1–7 та ін].

Визначення корпоративного управління наведено законодавчо у Рішенні ДКЦПФР [1] наступним чином: “Корпоративне управління представляє собою систему відносин між виконавчим органом товариства, його радою, акціонерами та іншими зацікавленими особами. Воно є одним з ключових елементів зростання товариства, підвищення довіри інвесторів. Корпоративне управління окреслює межі, в яких визначаються завдання товариства, засоби виконання цих завдань, здійснення моніторингу діяльності товариства. У широкому розумінні корпоративне управління розглядають як систему, за допомогою якої спрямовують та контролюють діяльність товариства” [1]. У Законі України [2] визначено лише поняття “корпоративні права” як “сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами”. Однак, законодавче визначення терміну “корпоративне управління” у цьому законі [2] не наведено.

Вченими [3] корпоративне управління представлено як “сучасний прогресивний вид управлінської діяльності в рамках господарюючої системи, яка характеризується наявністю корпоративної стратегії, корпоративного стилю роботи менеджерів всіх рівнів, корпоративної культури, фінансової та інформаційної відкритості, системи захисту прав акціонерів і власників інших цінних паперів підприємства-емітента” [3, с. 89]. У роботі [4] корпоративне управління розглядається як з позиції власників: “корпоративне управління – це система відносин між власниками, органами управління товариства, його менеджерами, а також іншими зацікавленими особами (працівниками, постачальниками, споживачами, кредиторами, державними та місцевими органами влади, громадськістю тощо) задля забезпечення ефективної діяльності товариства і максимально повного задоволення інтересів власників та інших зацікавлених осіб [4]”, так і з позиції мене-

джменту: “корпоративне управління являє собою діяльність виборних і призначених органів акціонерного товариства, спрямовану на підтримку балансу інтересів власників товариства і менеджерів, що управляють власністю товариства, на одержання максимального прибутку від усіх видів діяльності товариства в рамках норм діючого законодавства [4]”.

Крім того, значна кількість інших питань, пов’язаних з удосконаленням теоретико-методичних засад управління корпораціями, у тому числі, присвячених максимізації ефективності використання потенціалу корпорацій, також широко досліджуються вченими [1–7]. Однак, питання використання інформаційних систем як важливої складової потенціалу корпорацій наразі є недостатньо висвітленим у працях науковців.

Формулювання цілі статті. Метою роботи є визначення ролі рівня використання інформаційних систем у сукупності потенціалів корпорації з огляду на удосконалення корпоративного управління. Теоретико-методологічну основу статті становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання: діалектичного – для аргументації взаємозв’язку понять, що досліджуються; термінологічного аналізу – для узагальнення понятійного апарату щодо корпоративного управління; наукового узагальнення – при систематизації наукових підходів щодо визначення та класифікації потенціалів; системного аналізу та синтезу – при формуванні авторського підходу до класифікації видів потенціалів корпорації, формулюванні характеристик та принципів запропонованого в статті підвиду потенціалу. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України з питань корпоративного управління, монографії, збірники наукових праць, фахові періодичні видання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У роботі [8] стосовно потенціалу визначається, що “головне призначення формування економічного потенціалу підприємства полягає в тому, щоб як найефективніше забезпечити реалізацію стратегічних цілей підприємства. Без визначення і формування економічного потенціалу підприємства неможливо здійснювати економічно обґрунтовану його діяльність”. Також у цій роботі [8] автором у якості умов формування економічного потенціалу підприємства визначені: високий інтелектуальний капітал підприємства, достатнє фінансування та системне впровадження інновацій.

У роботі [9] наведене визначення ресурсного потенціалу як “динамічної системи інтегрованих ресурсних елементів, здатної реагувати на вплив зовнішніх умов, забезпечувати отримання та нарощування позитивного різнобічного ефекту від господарської діяльності...” або як “сукупність ресурсів, зокрема трудових, інформаційних, капітальних, матеріальних, фінансових, інвестиційних. В процесі формування та використання ресурсного потенціалу відбувається взаємодія між його елементами, в результаті чого здійснюється перехід на більш високий інтегративний рівень – рівень складових”.

Виходячи з того, що кожне підприємство є відкритою системою, і як наслідок, системою, що піддається впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, а корпорація є найскладнішою з таких систем, можна стверджувати, що вплив всієї сукупності таких чинників на потенціали на всіх рівнях корпорації здійснюється постійно, тому вкрай важливо мати інформаційні системи такого рівня, який зможе забезпечити безперебійний моніторинг, аналіз, оцінку таких чинників, а також забезпечення генерування системи варіативних рішень для топ-менеджменту корпорації задля безперебійного ефективного корпоративного управління. В сучасних умовах існує значна кількість проблем, пов’язаних зі старінням знань. Відповідно, швидкість такого старіння є прямо пропорційною темпам прискорення організаційно-технічних, соціальних, політичних, економічних процесів на всіх рівнях функціонування господарюючих систем. І на рівні підприємства наразі запорукою уникнення даної проблеми є оперативне здійснення сучасних термінових технологічних, технічних та організаційних заходів. Значним чином наразі проблему старіння знань на рівні менеджменту підприємств можливо вирішити за рахунок більш повного використання інформаційних систем.

З нашої точки зору, важливо визначити, що рівень використання інформаційних систем наразі є, по-перше, окремим підвидом потенціалу, а, по-друге, тим чинником, який спроможний сприяти синергетичному ефекту при використанні інших видів потенціалів під час формування стратегії корпоративного управління. Ми пропонуємо поряд з такими потенціалами як операційний, фінансовий, комунікаційний, технічний, організаційний, логістичний, маркетинговий, адаптаційний, інформаційний, управлінський, потенціал інтелектуального капіталу, мотиваційний, інноваційний, кадровий, інвестиційний, корпоративної культури тощо [8, 9], використовувати також і потенціал рівня використання інформаційних систем. Ми вважаємо, що цей підвид потенціалу є системоутворюючим та таким, що сприяє досягненню синергетичності всіх інших видів потенціалів підприємства, а також зростанню ефективності логістики та взаємоув’язки потенціалів.

Отже, інформаційні системи, точніше їх рівень та якість використання, з нашої точки зору, виступають також одним із підвидів потенціалів – наприклад, у складі організаційного, або інформаційного, або логістичного – залежно від структури організаційно-економічного механізму корпоративного управління та особливостей формування системи потенціалів конкретної корпорації. При цьому важливо трансформувати управлінські пріоритети на підвищення рівня та якості як створення так і використання кожного з комплексів інформаційних систем на таких їх життєвих циклах як: формування вимог до інформаційної системи; розроблення концепції інформаційної системи; технічне завдання; ескізний проект; технічний проект; робоча документація; введення в експлуатацію; супроводження інформаційної системи; оцінка результативності функціонування інформаційної системи. Наприклад, якщо сфокусуватись на інтегрованій інформаційній системі управління підприємством (зокрема, такій як BAAN), то її функціонал при його

орієнтації на специфіку корпоративного управління спроможний: 1) забезпечити комплексне динамічне моделювання бізнесу корпорації (на основі чотирьох моделей: моделі управління бізнесом; моделі бізнес-функцій; моделі бізнес-процесів; організаційної моделі); 2) підтримувати процес реінжинірингу інформаційної системи та гнучко конфігурувати клієнтські додатки інформаційної системи відповідно до вимог корпорації; 3) забезпечувати підтримку взаємозв'язків між елементами структури корпорації, а також реалізувати метод проєкцій у процесі розроблення положення про організаційну структуру та провести аналіз коректності закріплення функцій за підрозділами з метою оптимізації управлінсько-функціональної структури корпорації.

У якості принципів використання інформаційних систем як потенціалу доцільно запропонувати принципи: системності, своєчасності, адаптивності, синергетичності, економічної ефективності, відповідності меті створення корпорації.

Характеристиками такого підвиду потенціалу можуть бути:

- необхідність наявності такого потенціалу як за екстенсивного так і за інтенсивного типу розвитку корпорації (а отже відсутність прямої кореляції такої необхідності з інноваційністю корпорації);
- спрямованість на аналіз та розробку управлінських рішень як щодо екзогенних, так і щодо ендогенних чинників впливу на функціонування корпорації;
- необхідність постійного безперервного удосконалення, урахування новітніх винаходів та знаходження у тренді світових інновацій;
- перманентний моніторинг конкурентоспроможності корпорації;
- безперервне удосконалення матеріально-технічної бази;
- постійний взаємозв'язок та взаємний вплив з такими видами потенціалу, як комунікаційний, організаційний, логістичний, інформаційний, управлінський, інноваційний, кадровий, інвестиційний тощо;
- належність залежно від специфіки корпорації до певного виду потенціалів (або одразу до декількох).

Таким чином, можна стверджувати, що загальноприйнятий у науці перелік видів та підвидів потенціалів підприємства не є вичерпним та виходячи із особливостей зовнішніх та внутрішніх особливостей фінансово-господарської діяльності може модифікуватись та доповнюватись.

Висновки. Таким чином, можна впевнено стверджувати, що зміна домінант при формуванні потенціалу корпорації з перенесенням акцентів на підвищення рівня використання інформаційних систем сприятиме зростанню ефективності корпоративного управління. Слід відзначити, що в даній статті ми не ставимо на меті окреслити весь механізм функціонування запропонованого нами підвиду потенціалу і тому розгляд питання щодо варіантів підлеглості даного підвиду окремим видам потенціалів залежно від особливостей організаційно-управлінської структури корпорації має стати предметом подальших досліджень.

Література

1. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №52 від 24.01.2008р. “Про схвалення проекту нової редакції Принципів корпоративного управління України, затверджених рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.12.2003 р. № 571”.
2. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : закон України України із змінами і допов., внесеними законами України від 27 квітня 2010 р. № 2154–VI : офіц. сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Корпоративне управління : підручник / Т. Л. Мостенська, В. О. Новак, М. Г. Луцький, Ю. Г. Си-моненко. – Київ : Каравелла ; Піча Ю.В., 2008. – 384 с.
4. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління : підручник / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 600 с.
5. Задахайло Д. В. Корпоративне управління / Д. В. Задахайло, О. Р. Кібенко, Г. В. Назагрова. – Харків : Еспада, 2003. – 688 с.
6. Лорш Д. Корпоративное управление. Владельцы, директора и наем. Работники АО / Д. Лорш ; пер. с англ. К. Мейер, М. Хессель, Д. Лорш и др. ; под ред. М. Хесселя. – Москва, 1996. – 237 с.
7. Демб А. Корпоративне управління: віч-на-віч з парадоксами / А. Демб, Ф. Нойбауер ; пер. з англ. – Київ : Основи, 1997. – 302 с.
8. Турило А. А. Основи управління інноваційним розвитком підприємства : монографія / А. А. Турило. – Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлов, 2017. – 307 с.
9. Філіпішин І. В. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом будівельних підприємств : монографія / І. В. Філіпішин, О. А. Овечкіна. – Севе́родонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. – 148 с.

References

1. Rishennya Derzhavnoyi komisiyi z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku № 52 vid 24.01.2008 r. “On approving the draft of the new edition of the Principles of Corporate Governance of Ukraine, approved by the decision of the State Commission for Securities and Stock Market dated 11.12.2003 № 571”, Pro skhvalennya

proektu novoyi redaktsiyi Pryntsypiv korporatyvnoho upravlinnya Ukrainy, zatverdzenykh rishennyam Derzhavnoyi komisiyi z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku vid 11.12.2003r. №571”, Kyiv. – 112 p.

2. Zakon Ukrainy Ukrainy, (2010). “On Joint Stock Companies”, Pro aktsionerni tovarystva, Iz zminy i dopovnennyyamy, vnesenymy Zakonamy Ukrainy vid 27 kvitnya 2010 roku N 2154–VI // Ofitsiynnyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

3. Mostenska T. L., Novak V. O. Lutsyy M. H., Symonenko YU. H. (2008). “Corporate Governance: Fiduciary”, Korporatyvne upravlinnya: Pidruchnyk. – Kyiv : Karavella; Picha YU.V. edn. – 384 p.

4. Ihnatyeva I.A. (2013). Corporate governance: tutorial, Korporatyvne upravlinnya: pidruchnyk. – Kyiv : “Tsentr uchbovoyi literatury”, 2013. – 600s.

5. Zadykhaylo D. V., Kibenko O. R., Nazahrova H. V. (2003). Corporate governance, Korporatyvne upravlinnya / Zadykhaylo D. V., Kibenko O. R., Nazahrova H. V. – Kharkiv : Espada edn. – 688 p.

6. Lorsh D. (1996). “Corporate governance. Owners, directors and hire. Employees of JSC”, Korporatyvnoe upravlenye. Vlade'tsy, dyrektora y naem. Rabotnyky AO : Per. s anh. K.Meyer, M. Khessel, D. Lorsh y dr. ; Pod red. M. Khesselya. – Moscow, 237 p.

7. Demb A., Noybauer F (1997), “Corporate Governance: Face-to-face with Paradoxes”, Korporatyvne upravlinnya: vich-na-vich z paradoksamy ; per. z anhl. / A. Demb, F. F. Noybauer. – Kyiv : Osnovy. – 302 p.

8. Turylo A. A. (2017). “Fundamentals of Management of Innovative Development of Enterprise”, Osnovy upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryyemstva : monohrafiya. Kryvyy Rih: R. A. Kozlov edn, 307 p.

9. Filipishyn I. V. Ovyechkina O. A. (2017), “Organizational-economic mechanism of managing the resource potential of business enterprises”, Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya resursnym potent-sialom bu-divelnykh pidpryyemstv : monohrafiya. – Syevyerodonetsk, SNU im. V. Dalya edn, 148 p.

Надіслана/Written: 19.04.2017 р.

Надійшла/Received: 24.04.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. О. А. Зінченко